

Спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву з художньої гімнастики

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського (м. Миколаїв)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень. В умовах соціально-економічного розвитку держави з ринковою формою економічних відносин виникає необхідність збереження основного генетичного фонду – дітей, залучення їх до фізичної культури спорту. На кожному етапі розвитку України існувала закономірність утілення фізичної культури, її масовість. У часи розбудови та розвитку держави ця закономірність виступає як необхідність задоволення засобами фізичної культури певних видів соціально-культурних потреб особистості, групи людей, суспільства. Фізичне виховання виступає як соціально організований педагогічний процес, який послідовно націлюється на формування фізичного вигляду людей у бажаному для суспільства напрямку. Воно тісно пов'язане з іншими видами виховання, у процесі якого розв'язується низка загальних педагогічних завдань закономірного зв'язку між розумовим, моральним, естетичним і фізичним вихованням [3].

Проблема підготовки спортсменів високих досягнень є однією із найактуальніших завдань спортивних організацій. На думку вчених, головним резервом підготовки спортсменів високих досягнень повинні стати дитячо-юнацькі спортивні школи, спеціалізовані дитячо-юнацькі школи олімпійського резерву, училища фізичної культури, школи вищої спортивної майстерності [2; 3]. Державна програма освіти України на ХХІ ст. передбачає стратегічні завдання формування освіченого з творчими здібностями учня, становлення його фізичного й морального здоров'я. Відповідно до цієї програми в школах України здійснюється інтенсифікація навчального процесу, що вимагає підвищених вимог до фізичного та функціонального стану організму учнів.

Завдання дослідження – вивчити аспекти витоків, розвитку й досягнень спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл із художньої гімнастики та визначити стан професійного відбору дітей і підлітків у спеціалізовану дитячо-юнацьку школу олімпійського резерву (СДЮШОР) та кінцевий результат підготовки юних дарувань до високих спортивних досягнень.

У коло нашого аналізу потрапили архівні документи Державного архіву Миколаївської області, статистичні звіти СДЮШОР, училища фізичної культури й обласного управління з питань фізичної культури, спорту та туризму [1, 5].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Витоки фізичної культури на Миколаївщині відносяться до кінця ХІХ ст., коли в Миколаєві в 1887 р. був заснований яхт-клуб, який став базою створення спортивних товариств із різних видів спорту. У 1913 р. в Миколаєві відкрився учительський інститут, до складу якого входила кафедра фізичної культури. У 1922 р. створена Окружна рада фізичної культури, яка об'єднала всі фізкультурні гуртки й спортивні клуби. У 1935 р. в Миколаєві відкрита перша в Україні дитячо-юнацька спортивна школа. Зі створенням Миколаївської області у 1937 р. роботу з фізичної культури та спорту очолив обласний комітет з фізичної культури і спорту, який об'єднав усі спортивні товариства та створив умови для розвитку дитячо-юнацьких спортивних шкіл, училища фізичної культури, школи вищої спортивної майстерності [1].

Нині в області діють 61 ДЮСШ із різних видів спорту, із яких 19 спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву.

Для навчання в ДЮСШ із художньої гімнастики залучаються учні, які мають добрий рівень фізичного розвитку та схильність до занять фізичною культурою. Відбір учнів здійснюється в загальноосвітніх школах вчителями фізичної культури та тренерами ДЮСШ за методикою лікарсько-методичного кабінету обласного лікарсько-фізкультурного диспансеру.

В області функціонують чотири відділення з художньої гімнастики, у яких є 18 навчально-тренувальних груп початкової підготовки, 13 навчально-тренувальних, дві групи спортивного удоско-

налення й група вищої спортивної майстерності. Художньою гімнастикою займаються всього 388 дітей і підлітків жіночої статі, серед яких – 16 дітей-сиріт. У початковій групі навчається 246 осіб, у навчально-тренувальній – 111, у групі спортивного вдосконалення – дев'ять і в групі вищої спортивної майстерності – 17 осіб.

Методика навчання учнів ДЮСШ та СДЮШОР має за мету підвищення рівня загальної фізичної підготовки, розвиток витривалості з поступовим переходом до спеціалізації у вибраному виді спорту. Тренувальний процес складається із підготовчого, змагального й перехідного періодів. Мікроцикли занять уключають направленість та величину навантажень із застосуванням додаткових засобів, уключаючи природні фактори. Навчальний рік планується з таким розрахунком, щоб 50 % навчального часу відводилося загальній фізичній підготовці та виховній роботі, 25 % – виробленню загальної витривалості й 25 % – розвитку спеціалізації у вибраному виді спорту.

Навчально-виховний процес у СДЮШОР із художньої гімнастики здійснюється на підставі типового положення про ДЮСШ, статуту школи та програм якісної підготовки кваліфікованих спортсменів для резерву збірних команд для участі в змаганнях різних рівнів.

СДЮШОР із художньої гімнастики з 1988 р. має відповідну спортивну базу: спеціалізовані зали з хореографії та художньої гімнастики з комплексом санітарно-технічного обладнання. За період існування СДЮШОР із художньої гімнастики підготовлено 14 майстрів спорту, 76 кандидатів у майстри спорту. Підготовку спортсменів із художньої гімнастики ведуть дев'ять досвідчених спеціалістів із спеціальною вищою освітою. За матеріалами досвіду роботи директор СДЮШОР із художньої гімнастики В. С. Кузнецов захистив кандидатську дисертацію на тему “Деякі питання розвитку фізичних якостей у спортсменок, які займаються художньою гімнастикою” [5].

Висновки. Гімнастика на Миколаївщині виникла в 1887 р. на базі створеного яхт-клубу, який став центром розвитку фізичної культури й спорту. Із 1935 р. діє перша дитячо-юнацька спортивна школа.

У 1988 р. створена спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву з художньої гімнастики, яка стала на Миколаївщині кузницею підготовки спортсменів високих досягнень із художньої гімнастики.

Перспективи подальших досліджень. У перспективі планується вивчити анатомо-фізіологічні особливості гімнастів, термін і методику підготовки, та вік високих досягнень.

Список використаної літератури

1. Державний архів Миколаївської області: Фонд 229, оп. 1, скр. 339, арк. 1–4; скр. 332, арк. 1–4; скр. 300, арк. 4; скр. 715, арк. 1–6.
2. Запорожан В. А. Комплексна система оцінки перспективних можливостей юних спортсменів / В. А. Запорожан, А. І. Кузьмін // Наука в олімпійському спорті. – К., 1994. – № 1. – С. 30.
3. Основні показники розвитку фізичної культури та спорту в Україні за 1999–2006 рр. – К. : [б. в.], 2007. – С. 53.
4. Указ Президента України про затвердження Цільової комплексної програми “Фізичне виховання – здоров'я нації”. – К. : [б. в.], 1992.
5. Статистичні звіти обласного управління з питань фізичної культури, спорту та туризму за 1991–2010 рр. – Миколаїв : [б. в.], 2011.

Анотації

Соціально-економічні умови розвитку держави супроводжуються деформацією демографічного процесу зі зниженням народжуваності, що викликає необхідність збереження основного генфонду – дітей та підлітків, залучення їх до фізичної культури й спорту. У роботі вивчено витoki та розвиток спеціалізованої дитячо-юнацької школи олімпійського резерву з художньої гімнастики, її роль у підготовці спортсменів із художньої гімнастики. Спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву з художньої гімнастики має відповідну спортивну базу, підготовлених спеціалістів із вищою освітою, комплекс необхідного санітарно-технічного обладнання, що дає змогу залучати дітей та підлітків до навчально-тренувального процесу й отримання високих спортивних досягнень.

Ключові слова: *художня гімнастика, спеціалізована дитячо-юнацька школа олімпійського резерву, високі досягнення.*

Аркадій Киселев, Анатолий Руденко, Наталья Борецкая, Наталья Вичалковская, Алиса Твелина.
Специализированная детско-юношеская школа олимпийского резерва художественной гимнастики.
Социально-экономические условия развития государства сопровождаются деформацией демографического процесса со снижением рождаемости, что вызывает необходимость сохранения основного генфонда – детей и подростков, привлечения их к физической культуре и спорту. В работе изучены истоки и развитие специализированной детско-юношеской школы олимпийского резерва, ее роль в подготовке спортсменов по худо-

жественной гимнастике. Специализированная детско-юношеская школа олимпийского резерва по художественной гимнастике имеет соответствующую спортивную базу, подготовленных специалистов с высшим образованием, комплекс санитарно-технического оборудования, что позволяет привлечь детей и подростков к учебно-тренировочному процессу и получению высоких спортивных достижений.

Ключевые слова: художественная гимнастика, специализированная детско-юношеская школа олимпийского резерва, высокие достижения.

Arkadiy Kiselev, Anatoliy Rudenko, Natalia Boretskaya, Natalia Vichalkovskaya, Alisa Tvelina. Specialized Children-Youth Sports School of Olympic Reserve of Rhythmic Gymnastics. Socio-economic conditions in the country are accompanied by deformation of demographic process of fertility decline, causing need to preserve the main gene pool, children and adolescents, their involvement in physical education and sport. Purpose of the study is to examine the origins and development of specialized children-youth sports schools in training athletes of rhythmic gymnastics, to evaluate training of sportsmen of high achievements. Specialized children-youth sports schools of rhythmic gymnastics have proper sport foundation, qualified specialists, medical and technical equipment which help to draw children's interest in the process of training and to make them ready forgetting high sports achievements.

Key words: children-youth sports school, Olympic reserve.